

22. marts 2022

UPA 2022/170
Siverth K. Heilmann

Uunga siunnersuut: Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaat

(Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq)

Siullermik Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata nutarterneqarnissaanut atatillugu, Naalakkersuisuni ilaasortap saqqummiussaqaqarneranut qujanaq, imatullu Atassummiit oqaaseqarfignissavarput.

Qulequtaq innuttaasuniik Inatsisartuniillu minnerunngitsumik piniartuniik aporfiit pitsaaqutillu eqqartussallugit soqutigineqartuaannartoq. Siunertarineqartut piniagassat isumalluutit pissusissamisoortumik uumasqassutsimullu illersorneqarsinnaasumik atorluarneqarnissaannik, ullutsinnut naleqquttuunissaa paasiuminartuunissaalu kingumut qulakkeerniarneqarpoq.

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq inatsisartuniik tunuliaqutserneqarnermigut, inatsimmik atuutsitsinissaq nakkutigisassaraa. Piniagassat isumalluutit imaani nunamilu piujuartinnissaat aamma kinguaassiortuarnissaannut, biologit siunnersuisarnerat, Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalakkersuisumiit, Naalakkersuisunut isummerfigisassamik saqqummiivigineqartarput, kingornalu aqutsineq tamakkiinerusoq Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisumiit isumagineqartarluni.

Nutaarsiassaangivippoq piniarnermut aallaaniarnermullu tunngasutigut ingerlatsinermit ilaatigut kattuffiit attuumassuteqartut kiisalu Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit aqutigalugit piniartut atuisullu ilisimasaasa peqassutsip nalilersortarnerani pingaartinniarneqaraluartoq upperissallugu qularilluinnarlugu nassuerutigisavara.

Naalakkersuisummi aalisagartasseeqqippata nunamiluunniit piniakkanik pisasseeqqitsillugit, biologit sukkanerpaamik politikikkut isummersimanerit isumaqatiginagit tutsiuttuartillugit, tatigeqatigiilluni paaseqatigiinnissamik suleqatigiilluarnissamillu siunnerfeqartuaraluarneq ukiorpassuannagortuni maanngaannartarpoq.

Inatsisiliortutut uumasorsiuunik ilaatigut nalunaartussaataasarnernik kissaateqartarnerit suleqatigiissutigineqarsinnaasullu allarpasuit naammassisarpagut naqitanngorlugit malinneqartartunik. Aalisarnermik piniarnermillu pisasseeqqinnissani biologiniik nungulernerajuarneri ilaatigut TAC-liinissamut appaarujussuarnissamik inassuteqarnerit, qaammataluinnanguit ingerlaneranni nuannaarutigeqisannik nungunneqartarmata, aaligoq nungulermata.

Pinngortitaq allanngorartuortoq aqussinnaangikkippat Atassummiit oqaasinnaaarput, aalisakkt piniakkalluunniit illikartarneri takkusimaaqqilertarnerilu nunaqavissuusugut ilisimaarilluarparput.

Ukiormanna kingumut imaq kissannerulernikuugaluartoq silaannatta isugutannerulerneragut aalannguulluni assut qiianaannarani imaq sikuniartarnera ilungersuatitsinalu kina assortuissava.

Ilisimariikkagut timmiarpassuit matumanilu miterpassuit Maniitsup umiarsualiviani eqqannguanilu toqorartorpassuit nattoralinnik tulukkanik osv osv nungunneqassanatik piisaarutigineqartut, innuttaasunik arajutsisimaneqangillat. Avasinnerulaartumi aamma apparpassuit piniagaangikkaluartut uumaniarnermikkut ilungersuanermikkullu, timmiaqatiminnik nerineqartartut takussaapput.

Nalaateqqiinnaaraarput qanorluunniit killilersuiniarluni politikkikkut aalajangersaaniartigigaluarluta, pinngortitarput uumassusilinnut inuullu piniarluartulluunniit ilungersortitaasarneri. Puersippassuit pisarineqartaraluartut aamma avalannerullutik ingerlaarfii allangornikuupput.

1900-jukkunni avannaanut qimmeqarfinnut puisit neqaannik pilersorneqarnissaminnik soqutigisaqartoqartarmat Maniitsumiit aallaaveqartumik Inatsisartut aqutigalugit aqutissiuussigaluarpunga, inuussutissalerinermi inatsit Nunatsinnut angerlaassimannginera qimuttullu inunnik ajornerusumik pineqassanngimmatagoq itigarnikuuvoq.

Suli tamanna ulluni makkunani kalaalimineerniarfinnut tuniagassannguit apuunneqartarput, puisillu amiiginnariarlugit neqerujussuit piniartunik aningaasarsiuutissaagaluartut eqqaannarneqarput. Piniartunik aalisartuniillu qaqinneqartut avammullu tunisassiarinissaannut aningaasarsiuutiginnissaat pillugit politikkererpassuarniik oqaasiinnaavallaqaaq, oqaluinnarani siunertanut pitsaasunut tapersersueqatigiinnikkut aatsaat atorluaanermut saatitsisinnaavugut.

Uunga qulequtarineqartumut siusinnerusukkut Atassut sinnerlugu matumani piniarnermut allagartaqartitaanermut nutaamik nalilersueqqittariaqarnitsinnut inatsisartunut ataatsimiititaliamullu Nunatsinni najugaqartussaataitaanermut ukiuni marluinnaasuni ukiuni tallimanngorsinnaaneri nalilersorneqartariaqartoq inassutiginnikuuvara. Pingaartumik maani Nuummi inuppasuaqaleraluttuinnarfiani kikkut tamarmik aaffarnut inngiarniutiinnaq imminullu akornusersuulluni piniariuseqalerneq allagartaqartitsinerup sukateriffigineqarnissaa avaqqunneqarsinnaanngilaq. Tamanna ataatsimiititaliami susassaqartumi oqaaseqaaterput maluginiarneqarsimasoq eqqaamalluarpara.

Taamatut Atassummiit oqaaseqarluta inassutigissavarput, suliaq aappasaaneerneqartigani ataatsimiititaliami susassaqartumi peqqissaarullugu oqaaseqaatigut tusarniummullu akissutigineqartut ilanggullugit nalilersorluarneqassasoq. Ataatsimiititaliaq sulilluarnissaanik kissaapparput.

Qujanaq.